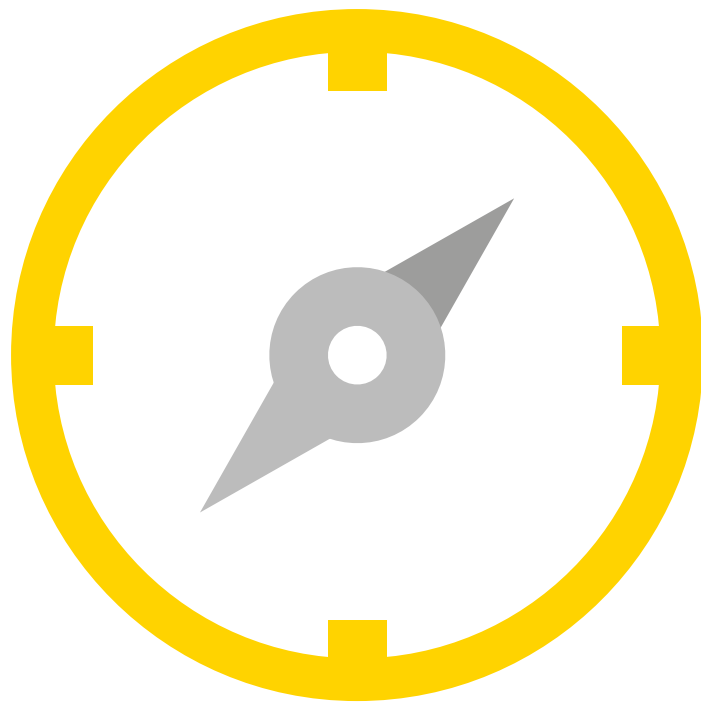

ELON OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET

KESKINÄINEN TYÖELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ELO

ELON OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET

SISÄLTÖ

ELON OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET	3
Työeläkevarojen sijoittaminen.....	3
Vastuullinen sijoittaminen.....	3
Omistajaohjauksen pääpiirteet Elossa	4
Omistajaohjaus listaamattomissa suorissa sijoituksissa.....	4
Osallistuminen yhtiökokouksiin ja äänioikeuden käyttö.....	5
Hallituksen kokoonpano ja hallituspalkkiot.....	5
Pääomarakenteen muutokset.....	6
Osakesarja ja äänivalta	6
Johdon palkitseminen	6
Raportointi.....	6
Osallistuminen muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimiin	7

ELON OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET

Elon tavoitteena on tukea ja kannustaa yhtiöitä menestymään ja kasvattamaan omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä. Vastuullinen sijoittaminen on kiinteä osa sijoitustoimintaamme ja odotamme myös sijoituskohteiltamme vastuullista liiketoimintaa. Näkemyksemme mukaan vain kestäväällä liiketoiminnalla saavutetaan kestävää tulosta ja kasvatetaan omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä. Omistajaohjaus on keskeinen osa sijoitustoimintaamme vastuullisuutta. Elon omistajaohjauksen periaatteissa on huomioitu voimassa oleva listayhtiöiden hallinnointikoodi. Nämä omistajaohjauksen periaatteet linjaavat Elon toimintaa merkittävänä ja aktiivisena osakkeenomistajana. Periaatteet kuvaavat asioita, joita pidämme tärkeinä omistamissamme yhtiöissä sekä uusien sijoituskohteiden valinnassa.

TYÖELÄKEVAROJEN SIOITTAMINEN

Elo on hallinnoitavien varojensa puolesta Suomen kolmanneksi suurin yksityinen työeläkeyhtiö. Elolla on työeläkevakuuttajana merkittävä sijoitusvarallisuus hoidettavana ja täten suuri vastuu omistaja-oikeuksien käyttämisestä. Eläkesijoittajilta edellytetään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä mistajaoikeuksien käyttämisen suhteen. Elolla on tärkeä rooli osakkeenomistajana erityisesti suomalaisissa pörssiyrityksissä.

Elon sijoitustoiminnan tehtävänä on huolehtia työeläkevarojen tuottavasta ja turvaavasta sijoittamisesta. Sijoitustoiminta on pitkäjänteistä, itsenäistä ja riippumatonta. Työeläkevarat sijoitetaan yhtiön strategian ja toimintaperiaatteiden mukaisesti. Lähtökohtana on toimia sijoitusmarkkinoilla niin, että rahastoiduille eläkevaroilta saavutetaan kaikissa markkinaolosuhteissa mahdollisimman hyvä tuotto määritellyllä riskitasolla pitkällä aikavälillä. Elon sijoituskohteet ovat pääasiallisesti osakkeita, korkoinstrumentteja, vaihtoehtoisia sijoituksia,

kiinteistöjä ja rahoitustuotteita. Sijoitukset voivat olla sekä suoria että välillisiä ja kohdistua niin Suomeen kuin ulkomaille.

VASTUULLINEN SIOITTAMINEN

Elon sijoitustoiminnan vastuullisuus koostuu omien toimintatapojen vastuullisuudesta, kansainvälisten normien huomioimisesta, sijoituskohteiden vastuullisuuden arvioinnista, omistajaohjauksesta ja muusta vaikuttamisesta. Odotamme sijoituskohteiltamme kansainvälisten normien ja sopimusten noudattamista, kuten YK:n Global Compactin taustalla olevia ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia sekä ympäristöä ja korruptiota koskevien periaatteiden noudattamista. Yksityiskohtaiset Elon vastuullisen sijoittamisen periaatteet löytyvät Elon verkkosivuilta.

Edellytämme, että sijoituskohteena oleva yhtiö toimii vastuullisesti sekä osakkeenomistajiensa etujen mukaisesti. Pitkäaikaisena omistajana Elo haluaa edistää sijoituskohteinaan olevien yhtiöiden vastuullista toimintaa ja valvoa hyvän hallintotavan noudattamista. Sijoituskohteiden vastuullisuutta arvioidaan ESG-tekijöiden kautta, joita ovat ympäristövastuu (Environment), sosiaalinen vastuu (Social) ja hyvä hallintotapa (Governance) kunkin omaisuusluokan, toimialan ja sijoituskohteen ominaispiirteet huomioiden. Ympäristövastuun osa-alueita on täydennetty erillisellä sijoitustoiminnan ilmastostrategialla, johon on kirjattu omaisuusluokakohtaiset tavoitteet ilmastonmuutoksen suhteen.

Hyvän hallintotavan suhteen vähimmäisvaatimuksena pidetään kulloinkin voimassa olevien ohjaus- ja hallinnointijärjestelmiä koskevien suositusten noudattamista. Suomessa tämä tarkoittaa listayhtiöiden ja soveltuvin osin listaamattomien yhtiöiden kohdalla kulloinkin voimassa olevaa listayhtiöiden hallinnointikoodia. Listaamattomien yhtiöiden kohdalla huomioidaan myös Keskuskauppakamarin vuonna 2016 antama kannanotto listaamattomien yhtiöiden hallinnoinnin kehittämiseksi.

Omistajaohjauksen keinoin pyrimme kannustamaan yhtiöitä toimimaan vastuullisesti ja kasvattamaan omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä.

OMISTAJAOHJAUksen PÄÄPIIRTEET ELOSSA

Elon omistajaohjauksen tärkeitä periaatteita ovat läpinäkyvyys, vastuullisuus, luotettavuus ja osakkeenomistajien tasavertainen kohtelu.

Omistajaohjausta käytetään erityisesti suorissa listatuissa osakesijoituksissa. Soveltuvien osin samoja kriteerejä käytetään myös muissa sijoituksissa. Esimerkkinä näistä ovat yritysten joukkolainasijoitukset, vaikka niissä ei olekaan käytettävissä osakeomistukseen liittyviä omistajaohjauksen välineitä. Omistajaohjauksen käytännöt vaihtelevat sen mukaan, onko kyseessä suora vai välillinen omistumuoto (rahasto). Epäsuoraa omistajaohjausta Elo toteuttaa keskustelemalla ulkopuolisten rahastonhoitajien kanssa rahaston harjoittaman omistajaohjauksen tavoitteista ja välineistä ja pyrkii siten osaltaan myötävaikuttamaan tärkeinä pitämiensä asioiden huomioimiseen.

Elon omistajaohjauksen periaatteet koskevat osakeomistuksia Suomessa ja ulkomailla. Elo keskittyy omistajaohjaukseen liittyvät toimet suomalaisiin yhtiöihin ja sellaisiin ulkomaisiin yhtiöihin, joissa Elo on merkittävä omistaja tai joissa vaikuttaminen muusta syystä nähdään tarkoituksenmukaisena. Omistajaohjausta toteutettaessa tulee aina huomioida lähi- ja sisäpiirisäännökset. Elossa omistajaohjauksen käytännön toimintaa ohjaavat omistajaohjauksen ja vastuullisen sijoittamisen ohjausryhmät.

Elo toteuttaa omistajavaltaansa pääosin kolmella tavalla: osallistamalla omistamiensa yhtiöiden yhtiökokouksiin, osallistamalla yhtiöiden nimitystoimikuntiin sekä käymällä vuoropuhelua yhtiöiden johdon ja tarvittaessa hallituksen kanssa.

Suomalaisissa yhtiöissä ja sellaisissa ulkomaisissa yhtiöissä, joissa Elo on merkittävä omistaja, vuosittaisen raportoinnin seurannan lisäksi pyrimme tapaamaan säännöllisesti yhtiöiden johtoa ja hallituksen jäseniä. Näissä tapaamisissa keskustelemme yhtiöiden menestyksen ja omistaja-arvon kehittymiselle tärkeitä asioista, kuten strategiasta, tavoitteista, toimintaympäristöstä sekä yhtiön kohtaamista mahdollisuuksista ja haasteista. Vuoropuhelussa yhtiöiden kanssa käydään myös läpi Elolle omistajana tärkeitä asioita.

Elo käy vuoropuhelua yhtiöiden kanssa ja pyrkii vaikuttamaan niihin myös yhteistyössä muiden sijoittajien ja sidosryhmien kanssa. Elo suosii vaikuttamisprojekteja, joissa on mukana merkittävä määrä muita sijoittajia, sillä vaikuttaminen yhtiöihin on yleisesti näin tehokkaampaa. Tavoitteellisella yhteistyöllä voidaan lisätä merkittävästi vaikuttamisen painoarvoa ja käytännön onnistumisen mahdollisuuksia. Elo osallistuu myös julkiseen keskusteluun tärkeiksi katsomissaan asioissa.

Omistajaohjaus listaamattomissa suorissa sijoituksissa

Listaaamattomiin yhtiöihin tehtäviin osakesijoituksiin liittyy useimmiten osakassopimuksen laatiminen tai päivittäminen osakkaiden oikeuksista sopimiseksi. Osakassopimuksessa huomioitavia Elolle tärkeitä seikkoja ovat mm. tiedonsaanti kohdeyhtiöstä kattaaen kuukausiraportit ja tavoiteltavasti myös hallitusmateriaalin, hallituspaikat ja/tai osakkaan edustajien osallistumis- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa, osapuolten kirjallista suostumusta vaativat päätökset kuten esim. yrityskaupat sekä sijoituksesta irtautumiseen liittyvät oikeudet.

OSALLISTUMINEN YHTIÖKOKOUKSIIN JA ÄÄNIOIKEUDEN KÄYTTÖ

Elo osallistuu Suomessa pääsääntöisesti kaikkien omistamiensa yhtiöiden yhtiökokouksiin. Suomen ulkopuolella Elo osallistuu yhtiökokouksiin yhtiöissä, joissa sen omistus on merkittävä tai osallistuminen on muusta syystä tarkoituksenmukaista. Osallistumisessa yhtiökokouksiin voidaan hyödyntää valtakirjaneuvonantajan palveluita.

Edellytämme, että yhtiöt kiinnittävät huomiota yhtiökokouskutsujen sisältöön. Yhtiökokouskutsun tulee olla selkeä ja esityksien perusteltuja. Osakkeenomistajien tulee saada riittävän ajoissa ennen yhtiökokousta tietoja kaikista yhtiökokouksen päätettäviksi tuotavista asioista. Elo pitää tärkeänä, että jo kokouskutsussa perustellaan riittävän yksityiskohtaisesti kaikki tavanomaisesta poikkeavat esitykset. Omistajien kannalta tärkeimpiä yhtiökokouksen päätöksiä ovat hallituksen kokoonpanoa, pääomanrakenteen muutosta, johdon palkitsemisjärjestelmän periaatteita sekä tilintarkastajan valintaa koskevat päätökset. Tilintarkastajia suositellaan vaihdettavaksi määräajoin hyvän kansainvälisen käytännön mukaisesti.

Mikäli yhtiön hallituksen esitys yhtiökokoukselle suomalaisissa yhtiöissä poikkeaa Elon periaatteista, Elo kommunikoi tämän etukäteen yhtiölle ja pyrkii keskustelemaan asiasta yhtiön kanssa. Tietoja Elon osallistumisesta yhtiökokouksiin ja Elon äänestyskäyttäytymisestä löytyy Elon verkkosivuilta.

HALLITUKSEN KOKOONPANO JA HALLITUSPALKKIOT

Yksi tärkeimmistä Elon omistajaohjauksen keinoista on vaikuttaa omistamiinsa yhtiöihin hallituksen valinnan kautta. Elon lähtökohtana on pyrkiä myötävaikuttamaan siihen, että yhtiöllä on ammattitaitoinen hallituskokoonpano yhtiön kehittämisen ja omistaja-arvon kasvattamisen kannalta. Mahdollisten nimitystoimikuntien nimittämiseen ja nimitysvaliokunta- tai toimikuntatyöskentelyyn Elo osallistuu tarvittaessa merkittävässä omistuskohdeissa. Tiedot Elon edustajien jäsenyyksistä listattujen yhtiöiden nimitystoimikunnista löytyvät Elon verkkosivuilta.

Elo pitää erityisen tärkeänä, että hallituksessa on riittävää ammattitaitoa, kokemusta sekä laaja-alaista ja monipuolista osaamista yrityksen toimintaympäristöstä yhtiön kehitysvaihe huomioiden. Hallituksen jäsenellä tulee olla tarpeeksi aikaa hoitaa tehtäväänsä. Tämän arvioimiseksi yhtiön tulee raportoida hallituksen jäsenten osallistumisaktiivisuudesta sekä muista hallituspaikoista ja luottamustehtävistä. Hallituksen jäsenten enemmistön on oltava yhtiöstä riippumattomia. Tämän lisäksi vähintään kahden yhtiöstä riippumattoman hallituksen jäsenen on oltava riippumattomia myös yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. Jos yhtiöllä on kuitenkin selvä pääomistaja Elo pitää asianmukaisena, että pääomistajan edustaja on myös hallituksessa.

Yhtiön toimitusjohtajaa ei pääsääntöisesti tulisi valita pörssilistatun yhtiön hallitukseen eikä ainaakaan hallituksen puheenjohtajaksi. Muutenkin on tärkeää, että hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan tehtävät on selvästi eriytetty ja kuvattu.

Hallituksen jäsenten palkkiot on suhteutettava työn vaativuuteen ja vaadittuun työmäärään. Elo suositelee palkkioiden maksamista osittain osakkeina.

PÄÄOMARAKENTEEN MUUTOKSET

Sijoitusten kohteena olevalla yhtiöllä tulee olla osinkopolitiikka ja sen tulee olla osakkeenomistajan kannalta aktiivista ja tavoitteellista. Elo edellyttää osinkopolitiikan julkaisemista. Osakeantivaltuudet vastaavat lähtökohtaisesti enintään 10 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja ovat voimassa seuraavaan yhtiökokoukseen saakka. Tämän ylittävät valtuudet on perusteltava tarkasti. Osakkeiden takaisinostojen perusteet tulee raportoida selkeästi. Toteutettuihin takaisinostoihin liittyvän raportoinnin tulee olla selkeää yhtiön vuosikertomuksessa ja internetsivuilla.

OSAKESARJA JA ÄÄNIVALTA

Yhtiön osakkaita tulee kohdella yhdenvertaisesti. Elo suosittelee, että yksi osake vastaa yhtä käytävissä olevaa ääntä yhtiökokouksessa. Elo ei kannata erilaisia äänivaltaleikkureita tai suostumuslausekkeita, koska niillä voi olla yhtiön arvoa alentava vaikutus.

JOHDON PALKITSEMINEN

Johdon palkitsemisen rakentaminen kuuluu hallituksen tehtäviin ja palkitsemisen on perustuttava yhtiökokouksen käsittelemään palkitsemispolitiikkaan. Palkitsemisen tulee olla kannustavaa ja haasteellista sekä johtoa ja henkilöstöä pitkäjänteisesti sitouttavaa, ja siten tukea yhtiön ja omistajien pitkäaikaista etua. Palkitsemisen on liityttävä yhtiön taloudelliseen ja omistaja-arvon kehittymiseen pidemmällä aikavälillä. Elo pitää tärkeänä, että yhtiö huomioi myös liiketoiminnalleen oleelliset vastuulisuuskulmat taloudellisten vaikutusten lisäksi palkitsemisessaan. Yhtiön johdon osakeomistus on suotavaa.

Riippumattomuuden takaamiseksi varsinkin suuremmilla listayhtiöillä tulisi olla erillinen palkitsemisvaliokunta, jonka työtä johtaa joku hallituksen jäsenistä, mieluiten puheenjohtaja. Palkitsemisen kokonaisvaikutuksen osakkeenomistajien asemaan on oltava kohtuullinen. Palkitsemista koskevat tiedot tulisi aina olla osakkeenomistajien saatavilla.

RAPORTOINTI

Elo pitää sijoituskohteena olevan yhtiön toiminnan läpinäkyvyyttä ja avoimuutta olennaisena perustana omistajaohjaukselle. Säännöllinen, oleellista tietoa sisältävä ja monipuolinen tiedottaminen ja raportointi ovat olennainen osa läpinäkyvyyttä. Elo pitää tärkeänä, että yhtiöt noudattavat noudata tai selitä -periaatetta ("comply or explain") raportoinnissaan.

Elo pitää tärkeänä, että yhtiöt raportoivat taloudellisten tietojen lisäksi kulloinkin voimassa olevan sääntelyn ja hallinnointikoodin mukaisesti hallintotavastaan ja palkitsemisestaan sekä olennaisia tietoja yritysvastuun tavoitteista ja niiden toteuttamisesta. Suosittelemme ilmastoasioiden raportointia TCFD:n (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) raportointisuositusten mukaisesti sisältäen arvioinnin ilmastonmuutoksen vaikutuksista liiketoimintaan. Yhtiöiden on myös suositeltavaa raportoida, miten ne liiketoiminnallaan edistävät YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi yhtiön veropolitiikan ja -jalanjäljen raportointi on toivottavaa.

OSALLISTUMINEN MUIDEN YHTESISÖJEN TAI SÄÄTIÖIDEN HALLINTOELIMIIN

Edellytyksenä elolaisen hallintoelintyöskentelylle on, ettei tehtävän hoitaminen vaaranna henkilön työtehtävien hoitoa Elossa, haittaa Elon sijoitustoiminnan päätöksentekoa tai vaaranna luottamusta työeläkeyhtiöiden riippumattomuudelle ja itsenäisyydelle. Lisäksi kokonaisuutena arvioituna jäsenyys ei saa olla sellainen, että se olisi työeläkeyhtiön edun vastainen.

Elolaisten osallistuessa muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimiin tulee päätöksenteossa ja hallintoelintyöskentelyn aikana huomioida jäsenyyden tarkoituksenmukaisuus ja tarpeellisuus, jäsenyydelle asetettavat vaatimukset ja niiden täyttäminen, selvitykset vaikutuksista kyseessä olevan elolaisen

normaalin työtehtävän hoitamiseen, mahdollinen palkitseminen sekä mahdolliset ristiriita- ja jääviystilanteet ja niiden hoitaminen. Lisäksi asiassa huomioidaan aina lähipiiri-, sisäpiiri-, esteellisyys- ja eturistiriitakysymykset.

Hallintoelintyöskentelyyn antaa hyväksynnän Elon puheenjohtajisto, kun kyseessä on julkinen liikkeenlaskija, Elon strateginen kumppani tai Elon toimitusjohtaja. Hallintoelinjäsenyydestä muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa päättää Elon toimitusjohtaja.

Toimitusjohtaja voi tarvittaessa antaa tämän ohjeen soveltamisesta ja tarkemmista toimintatavoista yksityiskohtaisempia ohjeita. Elossa ylläpidetään ajantasaista julkista luetteloa luottamustehtävistä. Luettelon ylläpidosta vastaa Elon compliance officer.

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
Käyntiosoite: Revontulentie 7, 02100 Espoo
Postiosoite: Työeläkeyhtiö Elo, 00041 ELO
Puhelin: 020 703 50 | **Faksi:** 020 703 5100
Sähköposti: etunimi.sukunimi@elo.fi

www.elo.fi